

نظریه انتخاب عقلانی و تکثرگرایی: یک مقایسه تطبیقی

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۲/۱۲

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۱/۲۲

کد مقاله: ۵۷۷۵۸

شیوا جلال پور^۱، سید محسن البرزی^{۲*}

چکیده

نظریه انتخاب عقلانی و نظریه کثرت‌گرا در حوزه علم سیاست دو نظریه بسیار برجسته و پر کاربرد هستند که نقش مهمی در مبانی نظریه‌پردازی پژوهش‌های علوم سیاسی دارند، هر دو نظریه در بنیادهای معرفتی خود دارای اشتراکات و افتراقاتی هستند، این پژوهش به روش مقایسه‌ای-تحلیلی کنکاشی است در بنیان‌های معرفتی (هستی‌شناسی و انسان‌شناسی) این دو نظریه و تحلیل نوع جهان‌بینی هر دو کلان‌نظریه روشی علوم اجتماعی و سیاست. نتایج این پژوهش نشان داد، نظریه انتخاب عقلانی در بنیادهای معرفتی خویش برآمده از علوم تجربی و تسلط پارادایم پوزیتویسم بر ساحت علوم انسانی بالاخص علم‌سیاست بود، انسان‌شناسی مبتنی بر غریزه بعنوان رانه اصلی کنش‌های انسانی و هستی‌شناسی مبتنی بر تجربه و آزمایش که نقطه اوجش تسلط چند دهه‌ای پارادایم رفتارگرایی بر پژوهش‌های علم سیاست بود و در مقابل نظریه کثرت‌گرایانه پاسخی بود به «علم‌زدگی» و تسلط جهان‌بینی علوم تجربی بر ساحت علوم انسانی و تلاشی بود برای اهمیت دادن به نقش سوژه خود آگاه انسانی در کنشهای اجتماعی و آگاهی‌دادن به این مهم که استفاده صرف از روشهای تجربی و تنها تکیه بر عقلانیت فردی در کنشهای جوامع انسانی به تنهایی نمی‌تواند پیچیدگی‌های کنشهای سیاسی و اجتماعی کنشگران انسانی را توضیح دهد.

واژگان کلیدی: انتخاب عقلانی، تکثرگرایی، علم سیاست، نظریه

۱- استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم تحقیقات اهواز
۲- دانشجوی دکترای علوم سیاسی، مسائل ایران - واحد علوم تحقیقات اهواز؛ aramin50@yahoo.com